

ENOTNOST

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.

Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Delavski dom, Marxov trg 2, dvorišče. Čekovni račun št. 14.577.

Proletarci vseh dežel združite se!

Leto I.

LJUBLJANA, 21. oktobra 1926.

Stev. 8.

Velenjski slučaj.

V obrambo strokovne enotnosti, ki je ogrožena!

Ob pristopu članstva razpuščenih neodvisnih strokovnih organizacij v amsterdamske (Strok. komisije) je bilo s strani Akcijskega Odbora javno proklamirano, da bo v združenih organizacijah veljalo načelo proletarske demokracije. Zlasti so pa tedanji predstavniki neodvisnih in poznejši odpadniki Štukelj, Makuc in Sedej opravičevali vse velike napake pri tem zedinjenju z obljubo proletarske demokracije in svobode kritike. (Glej diskusijski članek Štuklja v lanskem Delavsko-kmetškem listu.)

Kako pa je držala in drži Strokovna komisija svoje obljube, ki jih je dala na tivolski konferenci?

To nam pove velenjski slučaj!

Načelstvo Zveze rudarjev, ki ni bilo voljeno po strokovnem zedinjenju, to se pravi, ki ni bilo voljeno od sedanjega članstva, je maja meseca izključilo iz sestava velenjske podružnice dva odbornika, ne da bi poleg navedbe paragrafa pravil navedlo razloge.

Predpostavimo, da bi ta dva odbornika v resnici storila kakšen pogrešek; ali ne zahteva proletarska demokracija, da se njune pogreške iznese pred članstvo, da članstvo sodi in — če je treba obsodi? — Toda ta dva člana nista zakrivila ničesar drugega kot poslužila sta se svobode kritike, torej pravice, ki jo je dala tivolska konferenca vsemu članstvu.

Načelstvo Zveze rudarjev je nato razpustilo cel odbor velenjske podružnice, ne da bi navedlo razloge.

Ali ni v smislu demokracije, da odbore voli, spreminja in odstavlja članstvo? — Načelstvo Zveze rudarjev se je poslužilo absolutističnega diktata, pozvižgalo se je na vso demokracijo!

Načelstvo Zveze rudarjev (ZR) je sklicalo občni zbor, toda njegov zastopnik Arh je ta občni zbor zaključil po 1. točki dnevnega reda in ni dopustil, da bi si članstvo na njem izvolilo nov odbor. Še več! Načelstvo ZR je postavilo velenjski podružnici komisarja.

Ali ni po vsaki in še posebej po proletarski demokraciji pravica članstva, da si postavlja odbore in funkcionarje, pa naj je to višjim instancam ljubo ali ne. In to tudi v slučaju, če članstvo ni na pravi poti, kajti višja inštanca ima možnost, da vpliva na članstvo. — Če to ni kršitev demokracije, potem tudi ni kršitev demokracije postavljanje gentov v ljubljanski občini, potem tudi ni gaženje demokracije nepotrditve trboveljskega občinskega sveta od strani vlade.

Vsi člani velenjske podružnice so proti temu aktu z izjemo dveh (strelnega mojstra Valenčaka in nekega člana Zveze državnih nameščencev) in se obrnili na vse strokovne podružnice v Sloveniji, da jim v boju za njihove najosnovnejše pravice v organizaciji pomagajo. Zahtevali so, da se sestavi komisija iz drugih strok. organizacij, ki naj celo zadevo preišče in katere sklepe se bodo pokorili. Obenem so zahtevali od starega odbora, da ne izroči podružničnega inventarja komisarju, temveč samo odboru, ki bo izvoljen od članstva.

Načelstvo Zveze rudarjev je pa izročilo stvar sodišču potom svojega zastopnika dr. M. Koruna, pravnega zastopnika Jadranske podunavske banke. Vendar vsled številnih protestov s strani strok. podružnic vseh organizacij je načelstvo sklicalo za 1. avgusta zopet ob-

čni zbor, toda zopet je njegov zastopnik Ule preprečil, da bi si članstvo izvolilo odbor, javlajoč, da bo načelstvo zopet razpustilo odbor, če se ne izvoli onega, katerega predlaga načelstvo samo oziroma komisar Valenčak.

Tako torej! V Zvezi rudarjev so dve vrsti članov: eni imajo pravico komandirati, drugi imajo dolžnost poslušati! Ali se more najti kje kak delavec, pa naj bo socialističnega, socialdemokratskega, zedinjaškega ali komunističnega prepričanja, ki ne občuti krivice, katero je storila birokracija v načelstvu Zveze rudarjev organiziranim velenjskim rudarjem? Ki ne bi vedel, kako hoče tu birokracija velenjsko podružnico, ki pred strok. zedinjenjem sploh ni obstojala, razbiti?

Toda vrsta zločinov načelstva ZR še ni zaključena. Sklenilo je izključiti iz velenjske podružnice še s. Lekša. Komisar Valenčak je odklonil sprejem novih članov. Od starih članov je še sprejemal članske prispevke, a jih ni odračunaval naprej centrali, tako da je Strokovna komisija na protest članstva odgovorila, da na podlagi knjig Zveze rudarjev nihče od onih, ki protestirajo, ni več član. Valenčak se je torej — gotovo v sporazumu z načelstvom — postavil na stališče, da ima on usodo starih članov v rokah in — ker ni že tri mesece za nobenega „opozicionalca“ odračunal — da lahko vsakemu, kadar hoče, objavi, da ni več član. Ali je to strankarska neodvisnost?

Velenjski slučaj se je razjasnil. Jasno je, da je bilo vse delovanje načelstva ZR uperjeno na to, da razbije velenjsko podružnico. Kdo more danes trdit, da gre za „disciplino“, kot je trdil Arh v Hrastniku? Jasno je, da gre za to, da se ubija demokracija in če ne gre drugače, da s tem, da se uniči organizacija.

Članstvo velenjske podružnice je poslalo strokovno organiziranemu delavstvu nov protest z zahtevami, 1. da se sprejme vse stare člane v članstvo, 2. da se sprejme vse one, ki se na novo prijavijo v članstvo, 3. da se sprejme izključene sodruge nazaj, 4. da se skliče v enem mesecu občni zbor in 5. da se sestavi iz drugih strokovnih organizacij komisija, ki naj preišče cel velenjski slučaj in pred vso proletarsko javnostjo iznese, kdo krši proletarsko demokracijo v združenih strokovnih organizacijah in kdo ruši njihovo enotnost.

Obenem je članstvo sklenilo, da izroči stari odbor ves inventar in blagajno Strokovni komisiji in da apelira nanjo, da intervenira za čimprejšnji redni občni zbor in da izroči inventar pravilno izvoljenemu odboru. Članstvo je še posebno prosilo Strokovno komisijo, naj si ne umiva roke, češ, to ni naša stvar, temveč stvar načelstva Zveze rudarjev, kajti tu gre za gaženje demokracije in za razbijanje organizacije.

Res se sedaj Strokovna komisija s svojo zedinjaško večino ni mogla izogniti velenjskemu slučaju. Sklicala je „v svrhu razčiščenja položaja“ za 3. oktober sestanek onih, ki protestirajo in javila prihod Krušiča in Uratnika. Prišel je samo Krušič. Za predsednika sestanka je bil izvoljen s. Deberšek, za zapisničarja izključeni s. Kališnik.

Kako se je vršil ta sestanek? Pri našamo poročilo s. Kališnika:

„Krušič prične upravičevati sklepe načelstva o izključitvi na podlagi pravil, sprejetih na kongresu, ki so se ga udeležili zastopniki 40.000 (Kdaj? Kje? Op. ured.) organiziranih članov. Besedo povzame nato s. Polanc, ki razloži potek boja med načelstvom ZR in članstvom velenjske podružnice, potrebo enotnih strok. organizacij za boj proti ofenzivi kapitala in potrebo demokracije v njih, ki je predpogoj njihove enotnosti. Po udari vse zahteve članstva. Nato se iznesejo pritožbe članstva, toda vsled odsotnosti komisarja Valenčaka se ni dalo nič ugotoviti.

Nato Krušič: Na sprejem izključenih ne pristane, na sklicanje občnega zboratudi ne, na ponovni sestanek ali komisijo tudi ne, toda pa samo izjavo, da sprejme nove člane pod pogojem, da eno leto nimajo nobene niti glasovalne pravice. Topa na podlagi novih pravil, ki da so bila potrjena 15. sept. t. l. in v katerih je tudi očka „enoletna doba molčečnosti“. (Torej kot v trapistovskih klostrih. Op. ured.) Konec sestanka.

S popoldanskim vlakom je dospel Makuc z nekakšnim raketom. Se se stal v neki gostilni z Valenčakom ter mu ga oddal. Krušič je pa prej izjavil, da Strokovne komisije arhiv nič ne briga in da ga bo vrnila Zvezi rudarjev.

Dosegli so pa s trudapolnim delom, da obstoja članstvo tukajšnje podružnice iz dveh ljudi, eden je Valenčak, drugi pa znani član Zveze državnih nameščencev.

Tako končuje s. Kališnik svoj dopis. Kaj bi bilo treba še dostaviti?

Že mogoče, da arhiv velenjske podružnice Strokovne komisije nič ne briga, toda gotovo pa je, da briga ves organizirani proletariat, ali Strokovna komisija čuva proletarsko demokracijo v priključenih organizacijah in s tem enotnost strokovnega gibanja ali pa daje potuho in podporo razbijačem in diktatorjem?

In zaradi tega, ker proletariat to proketo briga, ker mu strokovne organizacije niso šport, temveč orožje v boju proti kapitalu, zato se bo priključil protestu članstva velenjske podružnice proti razbijanju strokovne enotnosti v Sloveniji,

proti gaženju najosnovnejših pravic članov v Zvezi rudarjev, za proletarsko demokracijo, za strokovno enotnost v Sloveniji, za strankarsko neodvisnost strokovnih organizacij,

za zedinjenje URSS-a in CRSOJ-a!

Konferenca podzveze steklarjev v Splošni Delavski Zvezi, ki se je vršila 3. oktobra in kjer so bili zastopani steklarski delavci iz cele države (Zagorje, Hrastnik, Straža na Hrv., Beograd, Paračin, Zaječar) je soglasno zahtevala, da se krivice storjene velenjskim rudarjem s strani načelstva Zveze rudarjev takoj popravijo.

Odbore strokovnih organizacij, članske sestanke in konference pozivamo, da sledijo temu vzgledu.

Strokovna enotnost v Sloveniji je ogrožena!

Zato naša „Enotnost“ otvarja diskusijo o velenjskem slučaju in poziva vse strokovne organiza-

cije, odbore in aktivne sodruge ter socialistične delavce, da povedo svoje mišljenje o njem.

Dolžnost vseh zavednih delavcev, bodisi socialističnih, komunističnih, zedinjaških ali socialdemokratskih, je, da odvrnejo nevarnost razbijanja strokovne enotnosti v Sloveniji in da zahtevajo popravilo krivic velenjskim organiziranim rudarjem.

Načelstvo Zveze rudarjev (Arh, Krušič in komp.) je pet mesecev razbijalo velenjsko podružnico in Strokovna komisija (Štukelj, Makuc in komp.) je pet mesecev pritrdjevalno gledala to razbijanje. Kaj imajo zaenkrat velenjski rudarji od teh dveh inšlanc pričakovati, je povedal Krušič dne 3. oktobra.

Le pritisk združenega delavstva more rešiti velenjsko rudarsko organizacijo!

Zato vsi na plan!

V boj proti razbijanju strokovnih organizacij!

Pozivamo tudi izdajatelje „Dela“, ki v članku „Proč s frazerstvom!“ govorijo o potrebi močnih strokovnih organizacij in o „pozitivnem delu“ ter očitajo „Enotnosti“ — razdiranje, da si ogledajo odkrito in pošteno velenjski slučaj. Spoznali bodo, da s svojimi frazami in s svojim delom samo krijejo razbijače v načelstvu Zveze rudarjev in Strokovni komisiji, ki je v rokah „zedinjačev“. Tudi njim velja poziv: Ne samo v besedah in na papirju, temveč tudi na delu.

V boj za strokovno enotnost — proti razbijanju!

Ljubljana, 16. oktobra 1926.

Uredništvo „Enotnosti“.

Bohinj Bohinjcem!

(Pismo bohinjskih kmetov.)

Kakor povsod tako tudi v Bohinju vladajo za nas reveže slabe razmere. Slabe letine in previsoki davki so pritisnili bohinjskega kmeta k tlom. Zemlja je v Bohinju jako malo rodovitna. Bohinjski kmet živi največ od živinoreje. Ljudska povest nam pripoveduje, kako je bilo nekdaj v Bohinju dobro. Ljudje so imeli mnogo živine. Reveži so si smeli po gozdih obdelovati tako imenovane „Laze“, na katerih so pridelovali krompir in rž. Danes tega ne smejo več. Vsi gozdovi so bili nekdaj last Bohinjccev. Danes pa so po večini erarični. Pod Habsburžanom so bogataši krivičnim potom vzeli našim prednikom gozdove, z gozdovi so jim vzeli tudi pašo pri njih. Zato bohinjska živinoreja propada. V nekaterih delih je še dovoljeno pasti, v drugih nam dajejo pašo le proti plačilu. Največ je pa takih krajev, kjer se ne sme živina pasti; tam gojijo samo srne in divje koze za zabavo bogatim. Zahtevamo, da se Bohinjcem zopet povrnejo nekdanje pravice, da si bomo po svoji volji postavljali planine, da se bodo bohinjski pastirji svobodno gibali in prepevali svojim čredam kot nekdaj, da se dovoli revežem zopetno obdelovanje „Lazov“ po gozdovih, da bo vsak dobival drva in les za svojo potrebo brezplačno kot nekdaj.

Bohinj Bohinjcem! Delu čast in oblast! Jezerski.

Vsak pondeljek se vrši ob 8. uri zvečer javna diskusija Samoupravnega Akcijskega Odbora v brezalkoholni gostilni „Pod lipo“ na Rimski cesti v Ljubljani. — So drugi udeležujte se teh diskusij!

Predlagamo

da se skupno borimo za strokovno enotnost.

Izšla je 4. številka „Dela“, glasila skupine „Zedinjenja“. V njej posveča našemu časopisu precejšnjo pozornost. Izjavljamo, da na blatenje in nestvarno kričastvo ne bomo odgovarjali. Delavstvo hoče stvarne debate in stvarnih dejanj!

Moramo pa konstatirati, da je „Delo“ med drugim prineslo izjavo, na katero stavljamo naše predloge, da se od besed preide na dejanja. „Delo“ namreč piše:

„Skupina „Zedinjenje“ je prenesla vse, da se je strokovna enotnost v večji meri izvršila. Po svojem iskrenem združevalnem delu se tudi imenujemo: skupina „Zedinjenje“. In ako hoče danes še neujedinjeni CRSOJ iskreno zedinjenje, smo pripravljeni, pozabiti na vse klevete, s katerimi so nas ti ljudje obsipali, in storiti vse, da pridejo v krog združenega delavskega strokovnega gibanja...“

Na te besede predlagamo, da se preide do dejanj za strokovno enotnost s CRSOJ-em! Mi smo pripravljene skupno se boriti za to zedinjenje. To smo že v letaku sredi maja meseca izjavili. Odgovor „Zedinjenja“ prihaja sicer pozno in celo po odklonitvi predloga s. Vistra za popolno strokovno zedinjenje na plenumu Stokovne komisije, proti kateremu so glasovali tudi zedinjaši. Kljub temu povodu gornje izjave stavljamo „Delu“ in skupini „Zedinjenje“ naslednje praktične, izvedljive in sprejemljive predloge, ki jih je treba spraviti v življenje:

1. Na kongresu Delavskih zbornic v Belgradu, ki se vrši v nedeljo dne 24. oktobra, je treba predlagati, da se neodvisne strok. organizacije (CRSOJ) sprejmejo v sestavi DZ in da se registrirajo. Voditelji „Zedinjenja“ in uredniki „Dela“ bodo na tem kongresu in to lahko storijo, da dokažejo svojo iskrenost.

2. Na kongres Del. zb. niso pozvane neodvisne strokovne organizacije (CRSOJ). Treba je predložiti na kongresu samem, da se to stori.

3. Na kongresu DZ in na plenumu vodstva URSS-a v Belgradu je treba predlagati med drugim tudi, da je ena najvažnejših delavskih nalog, strokovno zediniti amsterdamski URSS in neodvisni CRSOJ na poznani platformi avtonomnih organizacij.

4. Zlasti je nujno, na plenumu vodstva (amsterdamskega) URSS-a razgovarjati o akciji delavcev Niša in Subotice za strokovno zedinjenje in pozdraviti to veliko in zdravo in bojno stremenje delavskih mas iz tovarn za enotnostjo. Plenum vodstva URSS-a naj obsodi razdiralno delo socialističnih voditeljev in njihovega tajnika Belića.

5. Na plenumu vodstva URSS-a (amsterdamski) naj predložijo zastopniki skupine „Zedinjenja“ in „Dela“, da se vodstvo URSS-a izjavi za akcijo avtonomnih strokovnih organizacij, da sprejme njihovo platformo in da se zavzame za konferenco z avtonomnimi zvezami in s CRSOJ-em, da se tako storijo prvi koraki k zedinjenju.

Po kongresu DZ in po plenumu vodstva URSS-a pa predlagamo konkretno:

a) da se skupno borimo za zedinjenje URSS-a z neodvisnim CRSOJ in da dejansko „storimo vse“ za to zedinjenje;

b) da zlasti podpremo akcijo avtonomnih zvez, ki se že od poletja sem prizadevajo za zedinjenje;

c) da podpremo akcijo komunističnih in socialističnih delavcev v Nišu in Subotici in da odbijemo vse poizkuse socialističnih voditeljev v Belgradu, razbiti to akcijo;

d) da skupno branimo sklepe tivolske konference, ki v točki 7 c) nalagajo delovanje za strokovno enotnost in ki jih hočejo socialistični voditelji revidirati, kar se jim je na zadnjem plenumu Stokovne komisije s pomočjo Štuklja in Makuca že posrečilo;

e) da skupno branimo enotnost velenjske podružnice terproletarsko demokracijo v strokovnem gibanju.

Pripravljeni smo, boriti se za gornje predloge z vsemi delavci vseh prepričan skupno, brez dvoma tudi s skupino „Zedinjenje“.

Dosedanja njena politika — eno v besedah, drugo v dejanjih — nas navdaja z dvomom v njeno iskrenost — toda:

na naše stvarne predloge pričakujemo stvarnega odgovora.
Živela strokovna enotnost!

Boj mežiških delavcev za svojo občino in proti korupciji kapitala.

Proces, ki se je vršil 12. t. m. pred deželnim sodiščem v Ljubljani po tiskovnem zakonu proti socialnodemokratskemu učitelju Möderndorferju iz Mežice, ni bil navaden tiskovni proces in mi ga opravičeno imenujemo boj mežiških delavcev za svojo občino in proti korupciji kapitala. Mežiški delavci si niso samo znali priboriti mežiške občine, temveč jim moramo lojalno priznati, kakor se drugače politično ne strinjamo s socialno demokratično stranko, kateri pripadajo, da znajo voditi občinsko gospodarstvo v korist delavstva. Oni razumejo, da je vse bogastvo, ki ga oni kopičijo angleški rudniški družbi, plod njihovih rok, zato se tudi držijo načela, da mora biti v njihovih rokah občinsko gospodarstvo, da mora od tega bogastva ostati čim več v mežiški občini. Oni so razumeli obremeniti rudnik kolikor največ dovoljujejo državni zakoni in izvršiti z denarjem, ki bi bil romal drugače v žepe londonskih kapitalistov, različne naprave, imajo veliki pomen za delavstvo in s katerih izvršitvijo lajšajo brezposelnost svojih občanov in tudi drugih delavcev. Kot posebno zaslugo je treba priznati mežiškemu delavcem, da so razumeli, da občina lahko gradi tudi v svoji lastni režiji, da delavska občina ne sme delavcev odirati, da jim mora dajati človeku primerne mezde in da je nepotrebno, da kapitalistični podjetniki odnašajo mastne profite, ki se delajo seveda samo na ta način, da se iz delavcev izžema nad vrednost. Načelo mežiške delavske občine je: kar bi moral zaslužiti podjetnik, to je delavski zaslužek

in to morajo dobiti delavci v obliki boljših plač, kakor jih plačajo podjetniki.

Duša tega gibanja v Mežici je Möderndorfer in zato je naravno, da je on tudi tarča angleškega kapitalizma in njegovih slovenskih hlapcev. Letos je Möderndorfer izdal brošuro, v kateri dokazuje, da je rudnik z napačnimi napovedmi dohodnine oškodoval državo in mežiško delavsko občino. Ne samo to. Rudnik da se poslužuje tudi podkupovanja državnih uradnikov, da doseže znižanje občinskih doklad. Möderndorfer je korajžno napisal, da je prejel preveljski davčni upravitelj 70.000 Din zato, da je dosegel črtanje 5.000.000 K doklade občini Mežici. Pogumno je povedal, da so v rudniške manipulacije vpleteni „neki“ državni uradniki.

Rudnik in obdolženci niso poskušali ovreči najmastnejših Möderndorferjevih obdolžitev, pač pa so se čutili žaljene pri stvarih, kjer so vedeli, da jih Möderndorfer formalno ne bo mogel dokazati. Tožili so ga kar štiri tožitelji hkrati: angleški rudnik, davčni upravitelj Zazula, rudniški uradniki, vranglejvec Ryndin, katerega Mrderndorfer dolži, da je nosil Zazuli podkupnine, in mariborski veliki župan, ki se je štel med tiste „neke“ uradnike, čeprav po izjavi Möderndorferja in po njegovem postopanju sodeč ni bil mišljen.

Möderndorferju se ni posrečilo dokazati, da je Zazula prejel ravno 70.000 Din od rudnika, pač pa je dokazal, da je prejel več tisoč dinarjev. Posrečilo se mu ni dokazati, da je bil tisti denar dan Zazuli ravno za to, da bi povzročil odpis občin-

skih doklad, toda dokazal je, da je prejemal tiste tisočake ravno v tistem času, ko so se doklade odpisovale. Möderndorfer je nasproti vsem štirim tožiteljem formalno propadel, toda moralno na vsej črti zmagal in z njim je zmagalo tudi mežiško delavstvo. Zanimivo je še posebno, da veliki župan ni umaknil svoje tožbe in da je boj mežiškega kapitala in korupcije proti mežiškemu delavstvu na vsej črti moralno podprl. V koliko je to storil zato, da si pridobi s tem podlago za preganjanje učitelja Möderndorferja in oviranje mežiškega delavstva v njihovem boju proti kapitalistični korupciji — bomo kmalu videli.

Teorija in delo.

Mi smo vedno delali razliko med tistimi delavci v „Zedinjenju“, ki so v svojem velikem idealizmu in nagnani od realnih razmer v delavskem razredu v Jugoslaviji nastopili za zedinjenje vsega delavstva v eno samo delavsko politično stranko, in med tistimi ustanoviteli Zedinjenja, ki so napravili pri nas razkol in si nadeli to aktualno firmo, da bi z njo prikrili svojo pot pred delavstvom. Ta naša uvidevnost nam je dajala ono gotovost v vsej naši kritiki te struje, ki je potrebna, da se tak pojav v delavski politiki napravi čim manj škodljiv, da se delavcem, ki so v dobri veri prišli na napačno pot, čim prej odpro oči. Te poti se hočemo držati tudi danes, ko je postalo Zedinjenje v svojem listu „Delu“ skrajno nervozno in hoče v svojem organu in s svojim delom moralno končno pokazati svojo pravo barvo in razodeti svojo naravno pot.

Mi smo od vsega začetka povedali delavstvu javno v diskusijah, kam vodi ta pot. Na mnogih vzgledih iz drugih držav, zlasti iz Italije, Francije, Nemčije in Čehoslovaške smo pokazali, da nastopi Štuklja, Sedeja in Makuca niso nič izrecno našega, slovenskega, odnosno nastopi Živote Milojkovića in njegovih sotrudnikov, nekaj izrecno srbskega. Mi smo takoj od začetka naglasili, da je to internacionalen pojav, utemeljen v stvarnih razmerah in v osebnih značajih takih ljudi. Mi smo končno take pojave že prej preživljali v Sloveniji. Za nas ni bilo torej to nič novega in zato smo z lahkoto ugotovili: ta pot vodi ali v socialni patriotizem ali pa celo v fašizem.

Ta pojav v Sloveniji je zamedlo in otežkočilo eno dejstvo: to, da se je pojavil ravno v času prebujanja delavstva in v veliki krizi brezposelnosti in redukcije. Jasno, da je v takih časih najbolj potrebna enotnost vsega delavskega razreda in da si jo vse delavstvo želi. Mi smo to prvi uvideli in tudi prvi iskreno začeli delati zanj tam, kjer je neposredno mogoča in kjer je predvsem potrebna — to je na strokovnem polju. Toda ravno tako jasno je tudi, da obstoja v takih časih največja nevarnost, da se izraziti oportunisti polastijo pravih gesel in nagnenja mas, da jih potvorijo in izkoristijo za to, da zavedejo mase na napačne poti. To smo doživeli prvič leta 1922-23 z „enotno fronto“, kjer so bili uspehe poželi klerikalci, in to doživljamo danes s to edino razliko, da je delavstvo danes politično napredovalo in da radi tega ni šlo oportunistom v večji meri na led.

Vse delo Štuklja, Sedeja in Makuca je v živem nasprotju z njihovimi gesli in zato mislimo, da je prišel čas, da začnemo njihova gesla in dela mirno in hladnokrvno sporejati, da jih bodo videli tudi tisti sicer redki ročni delavci, ki jim tudi danes še sledijo na njihovi polzki poti.

Kaj so glavni teoretični šlagerji voditeljev Zedinjenja? Oglejmo si jih!

„Delavci rabijo zedinjenje — intelektualci nočejo zedinjenja in gonijo samo svoje edinozveličavne teorije. Voditelji se nočejo sporazumeti!“

Ta parola je zelo ljudska, zelo blizu delavcu. Toda ali niso voditelji Zedinjenja intelektualci in zakaj so ti napravili razkol pri nas, zakaj so odšli iz naših vrst? Mar ne zaradi svojih teorij o strokovnem in političnem gibanju? Zakaj se niso hoteli sporazumeti, ko jih je konferenca sodila in ko so višji fori obsojali njihove teorije in njihovo delo?

Kdor pobija eno teorijo, postavlja drugo novo teorijo. Ni mogoče drugače. Marksistična teorija je načrt delavskega boja in delavske poti v socialistično bodočnost. Brez teorije ne bi bil danes nikak delavski boj mogoč. Zato je hudobna in nesmiselna demagoška fraza nastopati proti teorijam sploh. Nastopati je mogoče proti napačnim teorijam, tako se postavljajo boljše. Mi vidimo, da danes tudi delavci teoretizirajo in pišejo programe. To je zelo razveseljivo dejstvo, to je znamenje, da so začeli sami misliti. Toda sodrugi, če mi vsi pišemo teorije in še posebno, če tudi delavci pišejo teorije, kdo ima presojeti, katere teorije so potem pravilne? Mi moramo imeti vendar le en najvišji forum, kateremu priznavamo pravico, da naše teorije potrjuje, ali pa jih zameče! Ta forum so delavske internacionale. Mi imamo tu predvsem dve delavski politični internacionali in tu se moramo odločiti. Ljudje, ki zavrnejo III. internacionalo, lahko priznajo samo še II. internacionalo ali pa nobene več.

Voditelji Zedinjenja priobčujejo v „Delu“ načrt programa avstrijske socialistične stranke in ga smatrajo za svojega. To je, odnosno bo program stranke, ki je v II. internacionali. Mi pa vemo, da je II. internacionala socialpatriotična internacionala. Torej so voditelji Zedinjenja samo proti nekim teorijam, a niso proti teorijam II. internacionala.

Dalje si je postavilo Zedinjenje za nalogo pobijati vse napake v obstoječih delavskih strankah in zediniti na pravi poti vse delavske stranke.

Tako govore, Kako pa v praksi? Ali ne delujejo voditelji te skupine v vseh vprašanih popolnoma v soglasju s Social. Partijo in Stokovni komisiji, Delavski zb. in povsod? (Pri vprašanju zedinjenja URSS in CRSOJ, velenjski slučaj in nastop Sedeja na občnem zboru Zveze delavskih žena in deklet za kristanovstvo.) Ali so C. Štukelj, Makuc ali Sedej že kje nastopili proti socialpatriotizmu in režimstvu Soc. Partije? Ali ne priporočajo teorij II. internacionala? Ali niso iskali zblizanja in zedinjenja s a m o s Soc. Partijo?

Da so voditelji Zedinjenja napram II. internacionali bolj odkriti kot napram svojim lastnim pristašem delavcem, zremo z Dunaja preko „Radniških novin“ (13. oktobra), ki pišejo:

„Njihovi (Zedinjenja) istoimenski v Sloveniji, ki so se tudi odcepili od komunistične stranke, so uvideli, da proces konsolidacije delavskega razreda v Jugoslaviji ne more iti po drugi poti, kakor s stopnjevanjem zbiranja socialističnih elementov in so po lastni iniciativi predložili naši Socialistični stranki v Sloveniji, da se pogajajo o zedinjenju izključno z našo stranko (podčrtali mi), da bi postavili absurdno (nesmiselno) zahtevo, da se mora naša stranka najprej likvidirati. Ta skupina je poslala celo inozemskemu tisku izjave, da se je začela pogajati o zedinjenju s socialistično stranko v Jugoslaviji in da nima nič proti temu, da se priključi Socialistični Delavski Internacionali v Curihu. „Arbeiterzeitung“ je prosila glavni odbor naše stranke za mnenje v tej stvari in dali smo ga v smislu sklepa pokrajinskega kongresa v Celju. Tudi to še ni dovolj, da spamtuje Života Milojkovića in Stojana Stankovića.“

Nam je bila pot Štuklja, Makuca in Sedeja jasna od vsega začetka. Morda bo sedaj jasna tudi skupini ročnih delavcev, ki so jo hoteli zedinjati izkoristiti za svoje prikrita namena. Prepuščamo besedo skupini ročnih delavcev.

*O ti, dolina,
polno tvojih sester je po zemlji,
polno poteptanih
in pogaženih dolin.
Kot ti žele iz mraka
do purpurnih višin špartaka!*

(Mile Klopčič, „Plamteči okovi“).

Boj steklarskih delavcev.

Redukcija v steklarni Zagorje.

Kakor smo predvidevali že spomladi v DKL, da se pripravljala redukcija delavstva po vsej Sloveniji v vseh industrijskih panogah, tako se je tudi zgodilo. Ta kuga je prišla v steklarsko stroko.

Vzrokov krize je več. Kolikor toliko so krizo pospešile tudi vremenske katastrofe, ki so povzročile splošno upoštevanje v Sremu in Banatu, kjer so uničeni vsi oni kmetijski produkti, ki zahtevajo za ohranitev (konzerviranje) steklo; t. j. takozvano „Einsiedeware“. V teh krajih se je potrebovalo letno od 80 do 100 vagonov stekla in tega se v letošnjem letu ne potrebuje. Še večji zastoj steklarske industrije pa povzroča pretirana produkcija, katera se dan na dan zvišuje potom priganjanja delavstva. Tako se napolnjuje že itak prenatrpani trg. Kaj povzročuje tako pretirana produkcija, to je jasno — krizo, to pa največ radi tega, ker vsak produkt rabi gotov čas za izdelavo. Če tega ni, če se priganja k večji produkciji, pa je izdelava ničeva in s takimi izdelki se danes ne more več trgovati. Lahko je bilo industriji življenje takoj po prevratu, v prvih povojnih letih, ko je bil domači in svetovni trg popolnoma izčrpan in se je lahko vrglo vse na tržišče, če je bilo to pravilno in dobro izdelano ali ne, samo da je vzdržalo vsebino. A danes tega ni več. Vsak konsument zahteva že dober in soliden produkt. Toraj tu nastaja vprašanje: ali mnogo in površno, ali dobro in pravilno??!

Naša firma pa tega važnega preokreta v industriji ni hotela videti in je ostala pri starem sistemu dela: le še več in še več. Mislila je, da bo mogoče vse druge steklarske tovarne s pretirano produkcijo uničiti. Toda kolo špekulacije se je drugače zasuknilo, in to tako, da je tržišče izbacnilo slabo izdelane produkte, kljub temu, da so bili cenejši, ter zahtevalo dobro blago, čeprav nekaj dražje. In to je eden glavnih vzrokov, ki je dovedel firmo Abel v krizo in dal razvoja konkurenčnim steklarskim tovarnam.

Da je to fakt, ki se ne da več prikrivati, nam jasno priča konferenca steklarskih delavcev Jugoslavije, katera se je vršila dne 3. oktobra t. l. v Hrastniku. Na tej konferenci se je veliko pozornost obračalo redukciji pri firmi Abel. Na primer zastopniki steklarne Paračin (Srbija), kateri so največ posegli v debato, ker tamošnja tvornica izdeluje ravno isto steklo kakor Zagorje in Hrastnik, so naše mišljenje o krizi potrdili. Pri njih se je vprašanje produkcije rešilo tako, da tamošnja direkcija danes ne zahteva le mnogo in mnogo, temveč ako ravno malo manj, pač pa to dobro. Naša firma je z veliko, a slabo produkcijo prišla v krizo, a paračinska pa postaja prva tvornica stekla Jugoslavije, in tudi delavstvo je 30%no boljše plačano kakor pri nas. In zaključek te točke na konferenci je bil ta, da se zahteva od firme Abel, da preneha z nadprodukcijo in premijami ter da večjo pozornost polaga na izdelavo in da uvede delavni in plačilni sistem tako,

da ji bo mogoče izogniti se redukcijam, ter delavstvu dati možnost življenja. To se naj zgodi po primeru Paračina, tako da se izvede revizija vseh kolektivnih pogodb med delavstvom in firmo.

Da se zopet povrnemo na redukcijo samo in da opišemo kako rafinirano se je izvedla.

Dne 24. septembra je bil odbor organizacije pozvan pred ravnateljstvo, kjer se mu je enostavno napovedala redukcija dela za 50%ov s pripombo, da se pač lahko redukcija olajša na ta način, če smo pripravljeni delati 9 ur dnevno. S tem bi se pridobilo dnevno 1 uro, toraj mesečno 30 ur (ker se dela tudi ob nedeljah). Toraj najprej podaljšanje delovnega časa. Druga ponudba se je stavila, da se mora ca 15—20 delavcev preseliti v Hrastnik. O kaki odškodnini za časa redukcije se sploh ni hotelo ničesar slišati. Ker pa odbor stavljenih ponudb ni mogel sprejeti, se je gosp. ravnatelj prav razumljivo izrazil: „Pazite, da ne spravite ljudi v nesrečo in da od vas ne bo kedon nesrečen.“

Podružnični odbor je takoj sklical sestanek, na katerem se je razpravljalo o preteči redukciji in o ponudbah od podjetja, kar pa je članski sestanek soglasno odklonil s povdorkom, da nocoj postati lumpenproletariat in oni, ki bi podaljšali delovni čas, za kate-rega se je delavstvo borilo desetletja. Sprejel se je predlog, v katerem se je zahtevalo, da se 7 dni 14 dnevno opravlja delo v tovarni, a ostale dneve pa kot dninarji. S tem sklepom se je podala delegacija v Hrastnik k šefu Abelu. Kot delegati Del. zbornice je bil poslan s. Kopač, kateri je tudi intervencijo vodil. Ko je bil predlog, katerega je delavstvo stavilo g. šefu predložen, ga je ta kategorično odklonil ter rekel, kdor noče iti v Hrastnik začasno v službo, se smatra pač kot odpuščen, nikakih dninarjev ne potrebuje.

Po vsem tem nas drugi dan ravnateljstvo zopet vpraša po sklepih sestanka. Ko mu taiste sporočimo, nas opsuje s hujskači, češ da smo mi (odbor) oni, ki hujskamo, da nihče ne gre v Hrastnik. Odbor ga opozori, da se preseljevanje ne more izvršiti, ker v Hrastniku ni stanovanj. Odgovori nam, da sploh ne zahteva, da bi se preselili poročeni delavci, pač pa neoženjeni, katerih je dovolj.

Odbor se je zavzel, da sporoči zadeva še enkrat neporočenim, s katerimi se je dogovoril in so se tudi vsi izjavili, da so pripravljeni iti začasno v Hrastnik pač pod sledečimi pogoji: 1. Da se jih dodeli na belo kadno peč. 2. Da se jim da primerna samska stanovanja in 3. ko se zopet začne z normalnim obratovanjem v Zagerju, da se vsakega dodeli k svojemu prejšnjemu delu. Sedaj se pa prične gnusna politika kapitala in njegovih hlapcev. Ko smo to ravnateljstvu sporočili, je začel posamezne mlade delavce in njihove starše hujskati, „da je sploh vsak neumen kdor gre v Hrastnik“, in tudi starše je hujskal naj ne puste svoje sinove v Hrastnik. Sedaj pa naj svet sodi, kaka morala je to. Na eni strani

psovati odbor, češ da hujska, na drugi strani pa je ravnatelj sam hujskal delavce, naj ne gredo v službo v Hrastnik. Namen pa je bil oslabiti organizacijo sploh in jo popolnoma uničiti. A gosp. ravnatelj to se Vam ni posrečilo, kljub temu, da Vam je mladina deloma nasedla. Mi smo te prozorne nakane pravočasno opazili in naše mlade kolebljivce zopet privedli do pravega spoznanja, kdo zastopa njihove interese, organizacija ali gosp. ravnatelj. Naš predlog organizacije dela je šel za tem, da bi se kljub redukciji delalo bolj spojeno in da bi bili pri tem prikrajšani vsi samo za 2—3 dni 14 dnevno. Seveda bi v interesu kapitala to ne bilo, ker bi delavstvo eksistenčno ne bilo tako uničeno in bi ostalo še vedno pripravljeno za boj.

Vsi sedanji kvalificirani delavci, razen pomočnikov bi delali 9 do 10 dni 14 dnevno, g. mojstri bi pač morali začasno zapustiti svoj mojsterski naziv, finančno pa ne bi bili niti najmanj prikrajšani, ker ne bi delali samo šest dni, temveč 9 do 10 dni. A to se jim ni dopadlo in tudi g. ravnatelju ne, ker čim bolj zastarel je sistem dela tem bolj se zna izčrpavati delavstvo. Na primer če bi mojster zaslužil 150 Din dnevno in sedaj dela samo šest dni 14 dnevno, zasluži 14 dnevno 900 Din. Če bi pa vsi g. mojstri uvideli, da jih odbor neče reducirati, na naš predlog bi vsi lahko dobili 9 do 10 delavnih dni in s tem zaslužili tudi 900 do 1.000 Din 14 dnevno. Eto to je bil načrt organizacije, s katerim bi se olajšal gmotni položaj vseh. A mladi delavci in mojstri so šli v enotno fronto s kapitalom proti lastni organizaciji tako, da sedaj podjetje vleče svoj kvantum. Mi pa kako bomo živeli? Pomočniki s 600 do 700 Din mesečno, poročeni s 1200 do 1300 Din mesečno. Niti eden razen odbora se ni zavzel, da bi se druge dneve opravljal dninarske posle, da bi si tako malo opomogli. In nihče zopet ne bo podvzel tega boja kot organizacija. Odbor vsem mladežem in kapitalu pove, da je dan 3. oktobra bil velike važnosti za razvoj boja organiziranega steklarskega delavstva proti izkoriščevalcem, kdor tega ne veruje danes, bo verjel jutri. Konec redukcij pa ne bo prej, dokler ne bo uresničena proletarska zahteva: „Tovarne delavcem in kmetu zemljo.“

Odbor pod. steklarjev, Zagorje.

Dodatek: Kako nas je pri razpravah zastopal delegat Delavske zbornice pa prihodnjič. M. W.

O italijanskem imperializmu

je govoril v Ljubljani dr. Korošec. Dejal je o pohlepu italijanskega imperializma in italijanskih generalov z Mussolinijem na čelu:

„Proti severu sanjajo in hrepenijo preko zagorsko-trboveljsko-hrastniškega premogovnega revirja do Zidanega mostu, a v Dalmaciji jim ne bi zado-stovala samo obal, ampak tudi zaledje

z najbližjimi bosanskimi železnimi rudniki. Znati moramo, da sedanja Italija koplje premog samo v Istri v Karpanu pri Labinu in ta premog je slabši kot velenjski, a nekoliko železa se nahaja na otoku Elba.“

To je gola resnica!

Pogrešamo pa v govoru dr. Korošca nekaj izredno važnega: pozabil je namreč povedati, da imamo v Jugoslaviji tudi belgrajski imperializem, ki ima tudi svoj pohlep. Njegovi pogledi so obrnjeni na jugovzhod, na Solun in Albanijo in ta pohlep belgrajske gospode je tako ogromen, da je pripravljena za Solun žrtvovati celo Slovenijo in še Reko italijanskemu imperializmu.

Iz tega bi potem dr. Korošec moral sklepati, da je slovenski narod samo igrača v rokah imperialistov, ki si ga delijo med sabo in da valjajo zanj.

Rešitev za slovensko ljudstvo iz krempljev dveh imperializmov to in onstran Jadrana je samo v zedinjenju Slovencev v slovenski republiki v balkanski federaciji.

*Na hrbtu mi visi podedovana nevolja —
kaj zato, če si se zmotil enkrat,
zahvaljen lepo, suhi fant, moj brat! —
Zakaj s teboj bom šel takrat,
ko boš prave zagledal bele roke,
skalo vzdigovat,
da jo treščiva v tiste, ki nam stiskajo
vrat. —*

(Tone Seliškar, „Trbovlje“.)

K obletnici kongresa strokovnega „zedinjenja“.

Obletnica kongresa strokovnega „zedinjenja“, ki se je vršil lani 10.—12. okt. v Belgradu, nas spominja na razbijaški manever vodstva soc. stranke in skupine Milojkoviča, s katerim je bilo izigrano skoraj že doseženo strokovno zedinjenje GRS, CRSOJ in avtonomnih organizacij. Da bi odstavili z dnevnega reda vprašanje strokovnega zedinjenja delavstva za odpor in boj proti ofenzivi kapitala, so ti razbijači napravili razbijaško komedijo, katero so krstili za „kongres zedinjenja“ in so po izvršenem kongresu trobili na vso silo: „Zedinjenje je izvršeno!“ S tem kričanjem so pač morali reformistični razbijači že prenehati, kajti volja in gibanje delavstva za resnično strokovno enotnostjo postaja silnejše in močnejše in ruši njihove prazne fraze.

Ob obletnici tega kongresa mora proletariat pokazati vsem, ki razbijajo in imajo namen razbijati, da bo njihovo razbijanje tako kratkotrajno, kot je bila kratkotrajna slava „kongresa zedinjenja 1925“.

Za strokovno enotnost!

Za resnično zedinjenje URSS, CRSOJ in avtonomnih organizacij!

Obračunavajte naročnino!

Pred tremi leti.

Zgodovina boljševizma.

Prevel Ciril Štukelj.

Opomba: Prinašamo ponatisk članka, ki je izšel pred tremi leti v „Glasu svobode“, glasilu Neodvisne delavske stranke, in sicer 25. oktobra in 1. novembra 1923. Prevod je preskrbel tedaj Ciril Štukelj iz zagrebške revije „Nova evropa“, majska številka 1923.

Caristična vlada je uspela, da zaduši prvo rusko meščansko demokrasko revolucijo in celo leto 1907 nosi pečat popuščanja revolucionarnega pokreta. Dne 3. junija tega leta je razgnala vlada Drugo dumo, zaprla voditelje socialdemokratske stranke in jih obsodila na prisilno delo ter spremenila volilni red v korist veleposestnikov in višjih slojev buržuazije. Pride doba Stolipina in medtem ko ostanejo boljševiki

pri svojih načelih, menjševiki izjavljajo, da je revolucija končana in je treba opustiti revolucionarno ilegalnost, da se mora izvršiti javna organizacija in da je treba črtati vse revolucionarne točke programa. Akcijski program menjševikov je dejansko pomenil taktično parolo „uničenja razredne samostojnosti proletariata“ — zato so dobili ime „likvidatorji“. V decembru 1908 se je sestala vseruska strankina konferenca, ki ima velik pomen, ker je določila osnovna taktična načela stranke, obsodila je „likvidatorje“ in rešila najvažnejša organizacijska vprašanja.

Leti 1908 in 1909 ste bili doba najhujše reakcije. Boj menjševikov je v teh letih bil silno težaven, posebno še zato, ker so se pojavila kolebanja v samih boljševiških vrstah. Pokazala se je struja, ki je hotela izmirjenje z menjševiki; na drugi strani pa zopet radikalna struja takozvanega „otzovizma“

oziroma „ultimatizma“, ki se je leta 1909 organizirala v skupino „Naprej“. „Leninovci“ so se morali boriti tako proti otzovistom (ultimatistom, naprejevcem), kakor tudi proti likvidatorjem. Naprejevci so zahtevali, da se opuste vsa legalna sredstva, kar bi na koncu koncev povzročilo, da bi se stranka izpremenila v peščico zarotnikov.

V juniju l. 1909 se je vršila konferenca razširjenega redakcijskega odbora boljševiškega glasila „Proletarec“, ki je bila velikega pomena za očiščenje delavskih vrst in za določitev taktike boljševikov. V januarju 1910 se je sestal plenum centralnega odbora, ki je skušal združiti vse skupine in frakcije, kar pa ni uspelo. Od leta 1910 se opaža vsled napredka industrije živahniješe gibanje delavskih množic, tako da od l. 1912 to gibanje jasno kaže, da se bliža nova revolucija... V januarju l. 1912 se je vršila konferenca boljšev-

viških organizacij, in to brez likvidatorjev, ki je bila proglašena za splošno strankino konferenco... S tem je bila dokončana organizacija boljševiške stranke kot posebne proletarske stranke. V marcu 1912 so zbrali likvidatorji okoli sebe vse neboljševiške elemente, od menjševikov pa do anarhističnih Naprejevcev ter so ustanovili v avgustu 1912 v Parizu takozvani „avgustovski blok“ (to je bilo „Zedinjenje“. Op.). V sledeči dobi je ta blok vedno bolj izgubljal na terenu; l. 1914 se je gibanje množic vedno bolj približevalo revoluciji in je v juliju 1914 petrogradski proletariat začel odkrit boj na ulici. Med tem pa je začetek svetovne vojne prekinil pokret delavskih množic, ki je zavzemal vedno revolucionarnejše oblike. Sledil je polom druge internacionale, ki so mu zapadli tudi likvidatorji, ki so se postavili na stališče obrambe buržujske „domovine“ za časa svetovne vojne.

Iz delavsko-kmečke Slovenije.

Tržič.

Lanskega leta meseca julija so bile pri nas priprave za izvedbo volitev obratnih zaupnikov. Volitve se niso izvršile, ker minister za socialno politiko še do danes ni izdal tozadavnega pravilnika. Vseeno je pa firma Glanzmann in Gassner pristala na to, da se volitve izvršijo na ta način, da mi izvolimo tri kandidate in izmed teh treh ona enega izbere za glavnega zaupnika. Tudi to se ni izvršilo, ker socialpatrioti tega niso hoteli sprejeti. To je resnica, ne pa, kar je govoril Štukelj na konferenci 15. avgusta v Ljubljani, da je preprečila volitve leva struja. V takratnem strokovnem odboru sta bila samo dva naša sodruga in osem socialpatriotov ter dva bernotovca. Dva proti celemu odboru pa ne moreta nič. Torej, Štukelj, od kod tvoje trditve? Ali misliš z lažjo pritegniti tržiško delavstvo za seboj v Kristanov tabor? Pomnite strokovni birokrati tam doli v Ljubljani, da se je tudi tržiški proletariat začel buditi in vas obsojati. Tržiško delavstvo je sito vašega demagoštva in vaše zavožene politike.

Odkrito rečem, da na take socialiste razredno zavedni delavec ne bo in tudi ne sme računati. Socialisti, ki se ob vsaki priliki prodajo kakemu narodnjaku, niso socialisti, pač pa hlapeci buržuazije, in take socialiste naj si razredno zavedni proletariat dobro zapomni. Mi smo in ostanemo zavedni naših političnih ciljev, nismo jih zavrgli in jih ne bomo. Našega boja za osvobodjenje ne bomo likvidirali. Kljub vsemu vstrajamo na bojovni poti in kakor dosedaj tako bomo tudi v bodoče ostali neizprosni nasprotniki socialpatriotizma in reformizma. Mi se danes in se bomo tudi v bodoče borili proti vsakemu izdajalstvu in protiproletarskemu kompromisarstvu.

O.

Guštanj — Ravne.

V jeklarni so začeli pridno delavce odpuščati, dosedaj so že čez 150 delavcev vrgli na cesto, češ, da ni naročil. Ne vem sicer če to odgovarja resnici, ker še dosedaj nimajo delavci vpogleda v obratne knjige. Vem pa toliko, da je akordno delo precej vpeljano v obratu. Torej se priganja delavca toliko časa, da so vsa skladišča polna, potem se pa delavce meče na cesto.

Pripetilo se je že tudi to, da če delavci niso bili v stanju napraviti takozvanih akordnih procentev, vsled popraviljanj pri strojih, se jim kratkomalo ni izplačalo niti fiksne plače.

Tudi taki so bili odpuščeni, ki so šele pred kratkem izgubili svoje prste pri stroju. To je seveda logika kapitalističnega proizvajanja. Ali vsi prizadeji vprašamo gospodo okoli jeklarne, kakor tudi g. upravitelja, če je njim znano, kaj se pravi biti brezposeln? Ali ste že slišali otročiške plakati zavoljo pomanjkanja kruha? Ali znate li, gospodje, kako očetu in materi srce boli, ko prosijo nedolžni otroci za kosček kruha in ga njim ne moreta dati? Ne, dosedaj še tega ne poznate, ali lahko se vam še to zgodi. V strokovnih in kulturnih organizacijah se moramo izvežbati za razredni boj; le potem razrednega boja so bomo polagamo otrsli kapitalističnega sistema. Dokler bo pa obstojal sedanji krivični družabni red, bo tudi brezposelnost naraščala. Veliko važnost moramo polagati na to, da se čim prej združijo v strokovni organizaciji kovinarjev cele Jugoslavije. Ker le potom enotnosti celokupnega proletariata smo v stanju operirati proti ofenzivi kapitala. Vam ostalim delavcem v jeklarni grofa Turna pa kličem za slovo: Vsi do zadnjega moža v razredno strokovno organizacijo kovinarjev.

Odpuščeni kovinar Strup.

Pismo iz ljubljanske tobačne tovarne.

Mislim, da ni bolj potrpežljivih ljudi, kakor so delavci tobačne tovarne. Kar smo si že pred vojno s trudom priborili, to so nam tekom zadnjih par let vse uknili. A mi smo na vse to molčali. Podobni smo bili človeku, ki si je s težkim trudom priboril kos kruha, nato ga pa položil predse na mizo. Prišli so pa taki, ki niso vedeli, kaj pomeni kruh za življenje. Pričeli so ga drobiti in razmetavati, in to pred očmi dotičnega človeka. On pa, mesto da bi branil težko priborjeni kos kruha, se ni ganil. Mrmrjal je sicer sam s seboj, da to ni pošteno in da bo sedaj lačen, toda na glas, da bi ga oni

čuli, tega ni povedal. Tudi nam so dobili kosček za kosčkom, gledali smo to, a nismo se ganili.

Uknili so nam odpuste v slučaju obolenja družinskega člana, mi smo molčali. Reducirali so družinske doklade, ženskam vse, možkim na tri člane, a tudi to nas ni zdrmilo. Tako imamo sedaj sramotno nizko plačo, ki je za polovico nižja kot pred vojno. Ženska zasluži komaj 26 Din dnevno, možki 31, rokodelci pa 37 Din. To so plače, ki absolutno ne krijejo eksistenčnega minimuma. Na drugi strani pa vidimo poročilo finančnega odbora, ki pravi, da izkazuje monopolna uprava leto za leto ogromnejše dobičke, tako da lahko plačujejo s temi dobički vse srbske predvojne dolgovce, in ako zasledujemo mesečne proračune, vidimo, da presegajo dohodki monopola skoro za 30 milijonov redni proračun, 30 milijonov več profita smo nagarali kot so pričakovali.

Toda za nas ni niti dinarja.

Pač pa gospodje višji uradniki in direktor dobivajo vsake tri mesece mastne nagrade, da s tem večjim veseljem pritisajo ubogo delavsko paro... Toda to še ni vse. Vsilili so nam tudi sramoten delavski red, o katerem spregovorimo v prihodnji številki. Sodrugi! Ali bomo res prešli preko vsega tega kot da se nas ne tiče? Dopisnica.

Pismo invalida.

Cenjeni sodrug! Gotovo ste že slišali kritiko kakega invalida, ki si mora s svojimi pobabljenimi udi služiti svoj kruh. Sem 40 odst. vojni invalid in kaj imam od tega? Po 40 odstotni delanezmožnosti bi moral pravilno dobiti tudi 40 odstotno odškodnino. Sem pa že dve leti reduciran in hodim zaman prositi za tistih borih 7-30 Din. Od mene, ki sem po petnajstletnem bivanju v Nemčiji moral prisiljen romati v vojno k tujemu polku, se zahteva, naj privedem pričo, ki bo izpovedala, da je videla, ko je mene avstrijska šrapnela pri ustreljevanju na italijanske postojanke ranila. Vprašam, ali je mogoče najti tako pričo? V istem „zugu“ so bili ljudje — Nemci, katere niso v svojem življenju več videl, ko so me odnesli v bolnico. Funkcionarjem izvršnega odbora pa: Zakaj ne poveste reducirancem, da se priče, ki niso s svojimi lastnimi očmi videle, ko je reduciranec bil ranjen, ne bodo upoštevale. Meni, ki sem našel edino pričo, s katero sva se vsakih 48 ur videla, t. j. pri izmenjavi straž, se mi je reklo, da zadostuje. Bolje bi bilo, če bi se nam odkrito reklo, da za nas nema para, ker ga rabi vojni minister za kanone, da bo še več invalidov. Delu čast in oblast!

Rakek 59.

Anton Mlinar.

Sektaštvo in razbijaštvo JSDS.

(Pismo iz Vrhnike.)

Podružnica delavske telovadne in kulturne zveze „Svoboda“ na Vrhniki je na svoji seji z dne 10. oktobra 1926 ugotovila in sklenila objaviti sledeče:

„Konzumna in produktivna zadruga Cankarjev dom na Vrhniki je imela svoj občni zbor meseca julija t. l. Člani načelstva zadruge so pristali Jugoslovanske socialno demokratične stranke. Tudi članstvo te zadruge sestoji iz članov te stranke. Članica zadruge je pa tudi podružnica „Svobode“ na Vrhniki. Na omenjenem občnem zboru je član zadruge Lovro Klemenčič ugotovil potrebo pridobivati nove združne člane za njen prospeh.

Zastopniki podružnice „Svobode“ smo predlagali, naj načelstvo potom agitacije, združnih sestankov in shodov, omogoči pristop k zadrugi in naj razširi potrebo združništva med delavce in kmete. Ugotovili smo, da je neresno govoriti o pridobivanju novih članov, če se s propagando ne da prilika za pristop. Povdarjali smo, da vsled tega ni od članov „Svobode“ še nihče član zadruge. Domnevali smo, da se načelstvo zadruge namenoma brani sprejemati v zadrugo člane, ki niso pristali JSDS. Ta domneva je sedaj potrjena. Pričakovali smo propagandne sestanke od načelstva zadruge in bili pripravljeni pristopiti kot člani. Načelstvo ozir. posamezni člani tega načelstva pa sedaj pravijo, da ne bi bilo v korist delavskega razreda delati v prospeh te zadruge, ki je včlanjena pri zvezi gospodarskih zadrug za Slovenijo v Ljubljani, torej pod nadzorstvom bankirja Antona Kristana. Do tukaj

se bi mi popolnoma strinjali. Med tem časom so pa člani načelstva zadruge Cankarjev dom otvorili konzumno prodajalno v okvirju Kmetско-delavske zveze, organizacije JSDS.

Vse to se je izvršilo brez vednosti članice zadruge, podružnice Svobode na Vrhniki, ozir. njenih zastopnikov. To navajamo, ker je ta nov pojav v združništvu, med delavci in kmeti na Vrhniki poglubil razcepljenost, ne pa ustvaril potrebne podlage za skupno delo, ki se je toliko naglaševalo posebno s strani posameznih članov načelstva zadruge Cankarjev dom in od večine članov zadruge. Dejstvo, da je vsak nov pojav v delavskem gibanju, bodisi krajevnega ali splošnega značaja, zadeva celokupnega delavskega razreda, nas opravičuje to javno priobčiti.

K temu nas je vodila tudi misel, zavrniti mnenje nekaterih zadržnikov, da so člani „Svobode“, kateri so na občnem zboru bili navzoči, ovira skupnemu in enotnemu delu na združnem polju.

Zakaj so amsterdamci proti enotni strokovni internacionali?

Enotne norveške strokovne organizacije niso priključene nobeni strokovni internacionali, a stoje odločno na stališču enotne strokovne internacionale in podpirajo delovanje anglo-ruskega odbora. Amsterdam je poslal na Norveško svojega drugega tajnika, Oudegeesta, da bi pridobil norveške strokovne voditelje za vstop v Amsterdam. Ko se je po nekaj dneh vrnil, je socialpatriotsko časopisje prineslo vest, da je Oudegeest uspel dogovoriti se z norveškimi strok. org. za njihov pristop v Amsterdam.

Glavno glasilo norveške enotne strokovne zveze je na te vesti odgovorilo takole: „Naša zveza je na svojem zadnjem kongresu zavzela stališče k vprašanju internacionalne enotnosti. Razveseljivo je, da so bili sklepi k temu važnemu vprašanju soglasni. Strokovna zveza hoče podpirati stremjenja k enotnosti z vso silo, toda doseči se mora taka enotnost, da obsega tudi rusko strokovno zvezo. Zapadnoevropski delavci potrebujejo organizacijske in solidarnostne podpore proletariata Rusije...“

Na to izjavo je odgovoril Oudegeest v imenu Amsterdamci:

„Mi v Amsterdamu vztrajamo pri svojem sklepu. Mi pozdravljamo ruske strokovne organizacije v naših vrstah, če priznajo naše statute in prosijo za sprejem. (Skupno konferenco, katero predlaga angleško-ruski odbor, odklanja in zahteva prošnjo za sprejem!) Jaz pa ne verujem, da bodo v stanju to storiti, dokler vlada komunistični red... Sem pa trdno prepričan, da bo kapitalistični red v petih ali šestih letih v Rusiji vpeljan. Če bodo tedaj ruske strokovne organizacije dobile svobodo gibanja (!), se bo njih priključitev k Amsterdamu izvršila. Tako dolgo lahko tudi čakamo.“

V čem se razlikujejo kontrarevolucionarne želje amsterdamskega voditelja Oudegeesta od želja in ciljev buržuazije? To je ona direktna sabotaža razrednega boja proti buržuaziji, katero imenujemo izdajstvo nad proletariatom.

Agente buržuazije kakor Oudegeesta in Sassenbacha mora delavstvo nagnati iz svojih organizacij! Le preko njih bo proletariat dosegel strokovno enotnost, ki jo danes za svoj kruh, za obrambo pred silno ofenzivo kapitala tako potrebuje!

Kakšno je stališče Strokovne komisije napram mišljenju Amsterdamskega vodstva, da je treba čakati na padec delavske vlade v Rusiji pa dosego strokovne enotnosti? Kaj poreče k temu „Delavec“? Ali bo molče prešel preko vprašanja enotne strokovne internacionale in tako pokazal svojo solidarnost z izdajalci proletarskega boja? Če bo tako, potem bo skupina „Zedinjenje“, ki ima v odboru Strokovne komisije večino, še bolj razkrila svoj razbijaški značaj!

Delavstvo, ki je za resnično bojovno enotnost proti kapitalu, bo pa zahtevalo na prihodnem strokovnem kongresu, da njegovi predstavniki odločno zastopajo mednarodno strokovno enotnost, da se odločno borijo za enotno strokovno internacionalo tako kot norveške strokovne organizacije.

Odstranimo agente buržuazije iz delavskih vrst!

Živela strokovna enotnost v Jugoslaviji in po vsem svetu!

Brat brata objemi,
brat bratu poglej na
roke in srce in videli boste:

žulje na dlani,
trpljenje v srcu.

Takrat bomo vstali in se bomo sramovali
oblačnih dob.

(Tone Seliškar, „Trbovlje“.)

Izkaz tiskovnega sklada

od 18. septembra do 10. oktobra

Nab. pola št. 2, Javornik 31 Din, št. 37 a Staritrq 50 Din, št. 79 Ljubljana 41 Din, št. 87 istotam 20 Din, št. 93 Guštanj 326 Din, skupaj 468 Din.

J. Ž 30 Din; po 10 Din: G. S. M. (Trbovlje), J. I., F. J., V. G. (Črna), I. M. (Hrastnik), V. S. (Kropa), L. B. (Bled), A. P. (Ljubljana) 8 Din. Po 5 Din: R. H., A. M. (Vič), I. P., A. V., A. M. (Ljubljana), K. S., F. Ž., B. K. (Trbovlje), J. D. (Novomesto), P. H. (Mengeš), J. A. (Kropa), J. I. (Črna), D. B. (Trbovlje) 5-50. Po 4 Din: Goričan (Francija), I. K. (Vič), R. Ž. (Ljubljana) 3 Din, skupaj 194 50.

S. Alojz Erjavšek je v daljni Franciji, v kraju La Bocca, kjer je on edini Slovenec, sestavil nabiralno polo za tiskovni sklad „Enotnosti“ in nabral nanjo 50 frankov, to je 74 Din. Žrtvovali so za „Enotnost“ francoski, italijanski, madžarski, hrvaški in poljski rudarji po 2, 3, 5 frankov. V spremnem pismu piše s. Erjavšek: „Ti „Enotnost“ si edina, ki se zavzemaš za nas sužnje kapitala in ki nam kažeš pravo pot do rešitve iz te sužnosti in ustvarjaš tako človečanstvo! Kako si nam potrebna, naj ti bo dokaz to, da te celo oni proletarci podpirajo, ki te niti čitatine ne znajo. Sodrugi! Ne dopustite, da nam „Enotnost“ gine, ker brez nje bomo tudi mi poginili!“

Skupaj 736 50 Din.

Zadnji izkaz (1.) 2320-50

3057— Din.

Sodrugi! Vzemimo si za vzor lju-bezen s. Erjavška do našega skupnega glasila in sledimo njegovemu pozivu! Plačujmo redno naročnino! Zbirajmo za tiskovni sklad! Širimo našo „Enotnost“! Se nad 70 nabiralnih pol niso sodrugi obračunali! Če bi bili bolj vestni, ne bi bilo treba, da izhaja „Enotnost“ na 2 straneh. — Zato obračunajte takoj jutri!

Književni pregled.

Karl Marx, njegovo življenje in učenje, spisal Beer. Izšla je kot II. zvezek Socialno-politične knjižice. Cena 20 Din. Sodrugi, to knjigo treba čitati.

Zapiski Del.-km. matice. Več števil. Vsaka 10 Din.

Leposlovna knjižica:

I. zvezek. Kuhar: Povesti. Cena 15 Din. Niz zanimivih povesti iz kmečkega življenja.

II. zvezek. Ch. Dickens: Božična pesem v prozi. Cena 12 Din. Povest mednarodnega angleškega pisatelja.

III. zvezek. M. Križan: Golgota. Cena 12 Din. Proletarska drama znamenitega hrvaškega pisatelja.

IV. zvezek. Jack London: Železna pesta, prva knjiga je izšla v Zadrugi zalozi. Roman je proletarskega pisatelja Jack Londona. Predgovore je napisal pisatelj Bratko Krafi. Druga knjiga izide k Novemu letu. Cena prvi knjigi 20 Din.

Pariška komuna. Cena 5 Din.

Mile Klopčič: Plamteči okovi. Revolucionarne pesmi mladega proletarskega poeta. Cena vezani knjigi 10 Din.

Maksim Gorki: Deveti januar. Črtica o ruski revoluciji iz leta 1905 z dvema slikama. Cena 5 Din.

Generalni štrajk angleškega delavstva. Cena 2 Din.

Pahor: Medvladje. Socialni roman iz dobe, ko se je zlomila avstrijska oblast. Cena 30 Din.

Vse te knjige se lahko naroče v upravi „Enotnosti“, Ljubljana, Karla Marxa trg št. 2.

Zahvala.

Podpisana se najpriskrnejše zahvaljujem našim sodrugom iz Francije za poslano mi vsoto 500 Din.

S sodružnim pozdravom

Julijana Fakin, Zagorje.

Iz uredništva.

P. Ptuj: Staro in vsemu svetu znano je dejstvo, da socialisti povsod iščejo stikov s kapitalisti. Zato ne bi našim čitateljem bilo ničesar novega, če bi objavili in komentirali pismo uprave „Delavske Politike“, v katerem se obrača do kapitalistov za inzerate, da bi „trgovski stiki čisto gotovo še zboljšali, kar je tudi v vašem interesu“. Sicer pa hvala in pozdrav. Piši še!

Mnogo materiala je moralo ostati za prihodnjič!

Lastnik in izdajatelj: Alojz Kusold, Ljubljana-Moste. Odgovorni urednik: Ciril Skočir, Ljubljana. Tiskarna Jos. Pavliček v Kočevju.